

אל הנשק, אזרחים!

ערב מילחמת-הלבנון ידע המוסר בדיוק מה רוצים מנחם בגין ואריאל שרון לשמוע. הם תיארו בהתלהבות את כוח הלחימה המופלג של הפלאנגות הנוצריות, שלא היו אלא כנופיה מושחתת של בריונים צמאיים. אמר טען בדיעבור שהייתה לה בעצם ריעה אחת. אך ראש אמ"ן, יהושע שגיא, ידע היטב מתי כדאי לשתוק. לכן הוא עכשיו ח"כ הליכוד.

על האינתיפאדה לא חלם איש. מה פתאום: שהפלסטינים יתקוממו? הצחקת אותי!

בקיצור: מרגל המבקש להתקדם בחיים לא ימסור רוחאמת. והבעיה השנייה: אינטיפאדה אינו שווה כלום, אם אין לצידו כושר-הערכה. זהו עיקר העיקרים. בידי אמ"ן היו ערב מילחמת יום-הכיפורים מאה ואחת ידיעות, שכל אחת מהן הסיקה כדי להעיד על כוונת המצרים לתקוף. (רדו המנוח הזמין אותי פעם כדי להראות לי את החומר, ונדהמתי ממש). אבל זה לא עזר, מפני שראשי אמ"ן הגיעו לכלל הערכה כי יש

מסכירות נמוכה" לאפשרות של התקפה מצרית. ההבדל בין כלב ויהושע ובין עשרת המרגלים האחרים לא היה במסירת העובדות. ההבדל היה בהערכה. אפשר לומר: הם היו אנשי-חזון, שהיטיבו להבין את יחסיהם-הכוחות האמיתיים. ואפשר גם לומר: הם ידעו מה הרג המדיני (אלוהים) רוצה לשמוע, ומסרו לו את ההערכה שהתאימה לו. כך או כך — עובדות לחוד והערכה לחוד, וההערכה היא הקובעת.

מילחמת הבורים

יש ספר מפורסם של מרע בידוני, שעלילתו מתחוללת כמה מאות שנים אחרי שרוב העולם נהרס בשואה גרעינית. אחרי השואה התגלו השירים על כל המרענים והמש"כילים שנשארו בחיים ושחטו אותם. הם סברו כי המרע הוא שהביא את העולם אל האבדון. כל מי שידע קרוא וכתוב הוצא להורג, כל הספרים נשרפו. אחרי מאות שנים מתחילים נזירים לאסוף במחתרת פיסות-נייר ישנות, שרורים של ספרים ונוסח חות מדעיות.

בחלום-בידעוטים אני רואה שמשוה כזה קורה בארץ. ולא כעתיד בידוני, אלא עכשיו.

הבורות מתפשטת. חלק גדול מן הרור הצעיר אינו יודע רב על ההיסטוריה, על הספרות — רברים שנחשבו פעם כהשכלה יסודית של מי שאינו אנאלפית גמור.

מי היה יוליוס קיסר. מה עשה אלכסנדר הגדול. איך השפיע עלינו אדם בשם מרטין לותר. מה שם שקספיר כפי ריצ'ארד השלישי. מה רצה גליליאו גליליי, ומדוע. מה זה היה גרודו העבודה. ומה הקשר בין כל אלה.

הבורות הטוטאלית חודרת לעיתונות, לציבור הסטודנטים, בשכבות הבורות והולכות.

אין זו בורות מבוישת, המשתדלת להסוות את עצמה. בהח"ל לא. זוהי בורות חצנית, כובשת.

מי שיוודע לאן פסעו הפילים של חניבעל מעיד על עצמו שהוא זקן כמתשלח. אדם צעיר לא יודע כאלה-מידברים.

אדם צעיר אינו יודע שוסידבר. השוסידבר הוא מעיד על צעיר רותו, על עדכניותו. השוסידבר הזה הוא IN.

כנ"ל לגבי השפה העברית. מי שמדבר IN או כותב עברית תיקנית הוא "מבוגר", כלומר ישיש. אדם צעיר ונמרץ מדבר עברית קלוקלת, עברית שאין המילים בה מתחברות למישפ"טים, שהיא בליל של סלאנג אידישי, ערבי ואנגלי. אדם מודרני אינו יודע עברית על בוריה, אינו יודע ששפה על בוריה, אינו יודע דבר מעבר

מי זה?

לידיעות היום בטלוויזיה ובצהרונ. זוהי גם השפה העיתונאית החדשה, המפארת כיום עיתונאים, מקומונים וארצונים.

בקיצור: להיות בור זה להיות צעיר. להיות בור זה כסף. להיות בור זה משהרמשהו. רק זקנים שחשוכים-מרפא עוד מרבים

ריים בניניהם על משהו מעיד על השכלה מינימלית. עדיין אין כשהוא לוחש באוזני חברו מישפט עברי תיקני. עדיין אין שוללים את זכות-הבחירה מאדם שמישוח הלשון עליו שקרא את טולסטוי. אבל מי שקורא כיום עיתונים מסוימים עלול להיתפס לחשד שגם יום זה יגיע. הקינאה יוצרת איבה.

מי שרוצה להצליח בחברה החדשה, כדאי לו להיראות כבור גמור. THE BOORER THE BETTER.

אני רק מקווה שהאוויה שהוא מקום נוצרים עכשיו תאיי-מתחרת, המתכנסים במרתפים לאור נרות כדי לקרוא ספרי-היסטוריה, ללמוד עברית ולעיין בספרי-מופת. מי יודע, אולי

באחד הימים יתהפך הגלגל ויהיה שוב צורך באנשים כאלה.

הצרפתי משגשג. בישת גדולה ועשירה פתוחה לפניו. והוה ההבדל. בארץ אין הון גדול. הנוונים קטנים הפכו "איל-הון" ומשחקים בנרמולי. עסקני-מפלגות וזטרים הפכו כו ריקטורים ומטיילים בעולם כאלוהי יורשו של רוקפלר. אבל מבחינה תמטיפה המדינית-כלכלית אין הם שונים מהרבה מבטלי-בטנות בשוק.

מרחב כלכלי גדול ממתין לנו, אילו אך השכלנו לעשות שלום. תחת לירות כילדים בקטנה של שכם ולהסתער על מחסומים בחאז'יונים, יכולנו בזמן להקים שותפויות עם אילי-נפט סעודיים, לבצע פרויקטים אדירים בעיראק, לנצח על מיפעלי-השקיה בסוראן.

אלא מה — לשם כך ררושים אנשי-כלכלה בעלי-חזון ובעלי-חשבון. וגם רהגול, כמוכן.

מודיעין במידבר

שמעתי במיקרה קטע של ויכוח בין כמה נערים ונערות בטלוויזיה. הם שוחחו על פרשת שנים-עשר המרגלים. זה היה כליכך מעניין ואינטליגנטי, שהתחשק לי לקרוא מחדש את פרק י"ג במידבר: "וידבר ה' אל משה לאמור: 'שלח לך אנשים ויתורו את ארץ כנען...' הפרק טומן בחובו כמה מן הכעיות המרכזיות של מוסר-המודיעין.

תחילה חיפשתי את הפרשה בקונקורדנציה, בערך "מרג" לים". לא מצאתי. משתבר שנכלל הפרק הזה אין וכר למילה הזאת. נראה שכבר אז לא היה זה יפה לקרוא לסוכן ביון מרגל. ה"תור" את הארץ. הם על ראש ריגולו, חלילה.

כל ילד יודע את פרטי הפרשה: כאשר חזרו התיירים האלה משליחותם, 10 מהם מסרו רוב השב מאדו. באנו אל הארץ אשר שלחננו, וגם זבת חלב ודבש היא, וזה פרייה. אפס כי עז העם היושב בארץ, והערים בצורות, גדולות מאד, וגם ילדי הענק ראינו שם. עמלק יושב בארץ הנגב, והחיתי והיבוסים והאמורי יושב בהר, והכנעני יושב על הים ועל יד הירדן... הארץ, אשר עברנו בה לתור אותה, ארץ אוכלת יושביה היא, וכל העם אשר ראינו בתוכה אנשי-מדות. ושם ראינו את הנפילים, בני ענק מן הנפילים, ונהי בעינינו כחגבים, וכן היינו בעיניהם.

רק כלב בן-יפונה אמר: 'עלה נעלה וירשנו אותה, כי יכול נוכל לה.' והושע (יהושע) בן-נון תמך בו.

כל זה הרגיו מאור-מאור את אלוהים. בייחוד כאשר העם התחיל לקטר, כדרכו בקודש: 'ותישא כל העדה ויתנו את קולם ויבכו העם כליליה ההוא.' כעונש על כך החליט אלוהים שאיש מן המשתתפים במעמד הזה לא יגיע לארץ, מלבד כלב ויהושע-יהושע. משמע: עשרת המרגלים וכל העם חטאו.

אך מה היה החטא, בעצם? הם תרו את הארץ ומסרו רוח אמת. כל הפרטים היו נכונים. אלא שאלוהים, כמו כל בוס, אינו אוהב רוחאמת. הוא רוצה לשמוע מה שהוא רוצה לשמוע. כאן נכנס עניין ה"קונספציה". הקונספציה היא, כמוכן, הקונספציה של המנהיג. ראשי-אמ"ן או ראשי-המוסד הרוצה להחזיק מעמד בתפקידו, מטב לו לברר מה רוצה השליטון לשמוע, ולספק לו את הסחורה המבוקשת.

הביון הסובייטי קיבל מידע מדויק על מועד הפלישה של הגרמנים לברית-המועצות. אבל סטאלין לא רצה להאמין שהיטלר יתקף אותו. הוא אסר מראש למסור לו דיווח ברוח זו. התוצאה: ההתקפה הגרמנית באה כאפתעה גמורה, ומיליונים שילמו על כך בחייהם.

משהו דומה קרה לאמריקאים בפנל-הארבור. המודיעין האמריקאי ידע הרבה. אבל המידע נגנז.

ואצלנו — קהילת-המודיעין הישראלית נכשלה בכל מיבחה חשבו, כמעט בלי יוצא מהכלל, מפני שהיא שותפת תמיד את הדיווח שלה לרוח השליטון. ערב מילחמת ששת-הימים לא רצה אמ"ן להאמין כי הצבא המצרי, שנכשל במילחמת תימן, מסוגל להעמיד כוחות נוספים ולרכוש לפתע

בטינה. ערב מילחמת יום-הכיפורים היו בידי אמ"ן כל הנתונים על התקפה מצרית המתוכננת, אך גולדה מאיר ומשה דיין לא רצו להאמין כי מדיניותם עלולה להביא למילחמה. אמ"ן התאים את עצמו.

אני נאלץ להודות: אינני יכול לעמוד בקטק שאני שומע את המארסייז.

גם השבוע, כשעמדת בגן ביתו של השגריר הצרפתי, בין שאר מאות המוזמנים למסיבה לכבוד שנת ה'2000 למהפכה, היה לי קשה לעמוד רום.

אחרי הצלילים המרגיעים (או מרדמים) של התיקווה, שיר יפה שמעולם לא נראה לי כהימנון לאומי, התחילו להשמיע את תקליט השיר של מתנבאי מארסיי. לא בית אחד, אלא כל ארבעת הבתים הארוכים. ולא במקלה רגילה, אלא בכיצוע אופראי.

הרגשתי שהצלילים תופסים אותי, ואיטרטו עומדים להעלות אותי על הבאריקאדה הקרובה ביותר. קצת זיזומתי, קצת שרתי, קצת התנועעתי בקצב.

כך זה מילדות. בעיניי, המארסייזיה היתה תמיד השיר היפה ביותר בעולם. וכלי ספק גם ההימנון הלאומי הנהדר ביותר. מובן שאני לא אובייקטיבי. לצרפת תמיד היה שמור בליבי מקום מיוחד.

ביום הולדתי ה'10, כמה ימים לפני שעלינו מגרמניה לארץ, נתן לי אבי מתנה: שלושת הכרכים של סיפרו של אמיל זולא, החורבן. ספר זה מתאר את התמוטטות צרפת במלחמת 1870, כאשר עלו הפרוסים על פאריס. הוא מסתיים בטבח של הקומונה הפאריסאית.

קראתי את הספר באוניה, בדרך לארץ. לאוניה עלינו — איזה מיקרה! — במארסיי.

מתנה זו לא היתה מיקרית. בימים ההם היתה צרפת האויבת ההיסטורית של גרמניה. מכיוון ששאנו את גרמניה הנאצית, הורחינו בכל ליבנו עם אויביהם. כשקראתי את החורבן היה ליבי עם הצרפתים, כאבתי את כאבם של זין ומורים, קיוויתי למפלת הגרמנים.

כמילא ברור כי המהפכה הצרפתית היתה לי מאו ומעולם מקור של השראה והתלהבות. כמו רוב בני דורי, התנתכתי על ברכי הסיסמה המושלמת — חרות, שוויון, אחווה.

אני יודע שזוהי סיסמה נאיבית, שהמהפכה הצרפתית לא הגשימה אותה אלא חלקית, שבמצאיאת של חיינו זה — איך אומרים בצרפתית? — PASSE. אך אין מה לעשות. הרברים מעוגנים מאור-מאור עמוק בליבי, ועדיין שלושת הערכים האלה מסוגלים להלהיב אותי כאילו היתי נער.

"אל הנשק, אורחים! הסתדרו בגרודים! נצעד! נצעד!" (אנב) בגירסה המוקלטת שהושמעה במסיבת השגריר נאמר: "צעדו! צעדו" במקום "נצעד! נצעד". נראה שזוהי הגירסה המקורית. אם כן, טוב שניקנו אותה. כי יכול להתקבל הרושם כאילו רצה המחבר, רוזה רהיליל, לומר: "אתם יודעים מה? אתם תצעדו לקראת האוייב! אני נשאר בפאריס."

האם זה כדאי?

כל קציני צה"ל הבכירים מתעמקים עכשיו בספר על מילחמת-השיחור האלג'ירית, שהופיע לאימכבר בתרגום עברי.

הדבר ניכר היטב בשיתוח איתם. הם משווים את התנהגות צה"ל עם זו של הצבא הצרפתי. הם גם לומדים ממנו כי אי-א"פ שר כלל לנצח אינתיפאדה בי-אמצעים צבאיים — ולראייה, גם הצבא הצרפתי הברוטאלי לא הצליח, למרות שנהרגו כמיליון איש ואשה באותה מילחמה נוראה.

אחרי שיצחק רבין ודן שומ"רון (סליחה) ז'ק סוסטל והגנרל שאל נכשלו לגמרי, למרות שניצחו (לדבריהם) בכל הת"מורדות צבאית, קראו הצרפ"תים לדהג'ול. עכשיו מחפשים את רהג'ול הישראלי.

רהג'ול

אבל בספר ההוא לא מוזכר, כמדומני, גורם אחד שהכריע בצרפת. ההון הגדול.

צרפת נשטת על-ידי איליהיהון, אנשים בעלי אופקים רחבים וכושרי-ניתוח צונן. הם הגיעו באחד הימים לידי מסקנה שכל העסק אינו ברא. המלחמה חסרת-התוחלת כולעת את

המשאבים הלאומיים. הצבא עולה בהון-עתק. פניה של צרפת מפגזת לעבר ארץ-פנזופריקאית רלה. ואילו אירופה הול"כת ונבנית, שוק עצום הולך ומתגבש במיסרת הקהילה האי-רופית, אופקים כלכליים מרהיבים נפתחים גם לפני צרפת.

חשבו, החליטו ואמרו לרהג'ול: זהו. דיי שים קץ לעסק המוטמטם הזה. שחרר אותנו מאלג'יריה. תניח לנו להיערך לקראת אירופה החדשה.

רהג'ול שמע, עשה, השיג הסדר מדיני עם אש"ף (שנקרא פל"ן), סילק מאלג'יריה מיליון מתנחלים צרפתיים, שחיו שם

מדורידיות. צרפת הפכה למעצמה כלכלית אירופית, וההון